

HELSINGBORG

ANTAGEN HANDLING 2012-05-22

Beslut om bildande av marint naturreservat för Grollegrund**Ärendet**

Under 2006 tog Helsingborgs stad med stöd av Statens naturvårdsinvesteringsprogram fram skriften *Grollegrund – ett förslag till marint naturreservat*. Miljökontoret tog sedan under 2009 och 2010 tillsammans med Stadsbyggnadsförvaltningen fram förslag till reservatshandlingar för Grollegrunds naturreservat, i enlighet med stadens översikts- resp. naturvårdsplan. Reservatshandlingarna, som reviderades under 2011, omfattar beslutsdel och skötselplan enligt miljöbalken 7 kap. 4 §. Den 22 maj 2012 fattade kommunfullmäktige beslut om att anta förslaget till bildande av naturreservat för Grollegrund samt tillhörande skötselplan med uppföljningsprogram.

Sammanfattning

Grollegrundområdet utmärks av en mångfald av olika miljöer inom ett begränsat geografiskt område; grundområden med blandad botten, ett stort algbevuxet stenrev med övergångszon till en av de allra djupaste mjukbottarna i Öresund. Här finns en stor biologisk mångfald; typisk för området är den unika och mycket artrika algfloran, som i sin tur fungerar som lek-, uppväxt- och födosöksområde för många fiskarter. Hot mot områdets växt- och djurliv finns framförallt i form av risken för exploatering, olaglig trålning samt försämrad vattenkvalitet (exempelvis övergödning och syrebrist).

Bildandet av naturreservat för Grollegrund syftar till att skydda marint värdefulla miljöer, ekosystem, arter och processer, i synnerhet den artrika naturmiljö som är reproduktionslokal för många fiskarter, bland annat småfläckig rödhaj och torsk. Ytterligare ett viktigt syfte är att synliggöra ett nationellt intressant och unikt referensområde med stora biologiska värden i Öresund.

Naturreservatet kommer att bidra till att uppnå de nationella miljökvalitetsmålen "levande kust och skärgård" samt "ett rikt växt- och djurliv". Det kommer även att säkerställa området som referensområde för undersökningar i Öresund, vilket ger

möjligheter till framtida forskning och utbildning kring bevarande och hållbart nyttjande av marina ekosystem.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Grollegrund
Kommun(er)	Helsingborg
NVR/DOS-ID	1030027
Gränser	Området är markerat med röd linje på karta 1.
Markägarkategori	Staten, samfälligheten Helsingborg Domsten S:2 (42 olika markägare), Helsingborgs stad, se karta 2.
Fastigheter	Domsten 81:1, Helsingborg Domsten S:2 (samfällighet)
Läge	I Öresund utanför Domsten
Kartblad	Topografiska kartor: Helsingborg 3C SV, Helsingborg 3C NV Ekonomisk karta: Helsingborg 3B:49
Koordinat centralpunkt	x: 6221526, y: 93037 (SWEREF 991330) Norr: Kommungränsen fram till koordinaterna X= 6 221 820 och Y= 90170 Söder: från koordinaterna X= 6 219 850 och Y= 96 064 till X= 6 218 021 och Y= 93 965 i Sweref 99 13 30 Väster: Territorialgränsen Öster: Anslutning till befintliga reservatsgränser (Kulla Gunnarstorp och Domsten-Viken), däremellan längs östra fastighetsgränsen för samfälligheten Helsingborg Domsten S:2.
Naturgeografisk region	Öresund
Areal	1588 ha
Förvaltare	Helsingborgs stad, Stadsbyggnadsförvaltningen

Syftet med reservatet

Naturreservatsbildningen av det marina området Grollegrund genomförs i avsikt att bevara biologisk mångfald och vårda värdefulla naturmiljöer genom långsiktigt områdesskydd i enlighet med miljöbalken 7 kap 4- 6 §§.

Syftet med reservatet är

- att skydda marint värdefulla miljöer, ekosystem, arter och processer såväl unika som representativa
- att i synnerhet bevara den artrika naturmiljö som är reproduktionslokal för många fiskarter, bland annat småfläckig rödhaj och torsk
- att synliggöra ett nationellt intressant och unikt referensområde med stora biologiska värden i Öresund.

Karta 1. Översiktlig karta över Grollegrund

Koordinater:

Norr: Kommungränsen fram till koordinaterna
X= 6 221 820 och Y= 90170

Söder: från koordinaterna X= 6 219 850
och Y= 96 064 till X= 6 218 021 och Y=
93 965 i Sweref 99 13 30

Väster: Territorialvattengränsen

Öster: Strandlinjen och i anslutning till
befintliga reservat, Kulla Gunnarstorp och
Domsten-Viken

Förslag till ett
Marint reservat

Befintliga naturreservat

Karta 2. Föreslaget reservatsområde med berörda fastigheter, där Domsten S:2 är en samfällighet med ett 40-tal delägare

Beskrivning av området

Grollegrund utmärks av en mångfald av olika miljöer inom ett begränsat geografiskt område; grundområden med blandad botten, ett stort algbevuxet stenrev med övergångszon till en av de allra djupaste mjukbottenarna i Öresund. Området är representativt för relativt opåverkade hårbottenar i norra Öresund med kraftig strömföring, och kan fungera som ett viktigt referensområde. Här finns en stor biologisk mångfald, bl.a. en mycket artrik algflora. Området fungerar därför som lek-, uppväxt- och födosöksområde för många fiskarter. Skydd av detta område har därmed ekonomisk betydelse. Att området är relativt fritt från yttre påverkan gör det mycket viktigt som referensområde med unika möjligheter att följa naturliga processer.

Områdets kvaliteter är sådana att Helsingborgs stad i sitt miljöprogram uttalar en målsättning att skydda det genom naturreservatsbildning. Bildande av naturreservat för Grollegrund överensstämmer även mycket väl med det nationella och regionala miljömålet *Hav i balans samt levande kust och skärgård*. Området har betydelse för fritidsfisket.

Naturreservatet kommer att bidra till att uppnå de nationella miljö kvalitetsmålen "hav i balans samt levande kust och skärgård" och "ett rikt växt- och djurliv", genom att långsiktigt bevara ett havsområde med flera ovanliga och hotade arter. Det kommer även att säkerställa området som referensområde för undersökningar i Öresund, vilket ger möjligheter till framtida forskning och utbildning kring bevarande och hållbart nyttjande av marina ekosystem.

Naturreservatets syfte ska uppnås genom att området skyddas mot exploatering (vindkraft, vågkraft, strömgeneratorer, pirar m.fl. anläggningar), olovligt fiske och alltför omfattande provtagning. Områdets värden ska lyftas fram i informationsmaterial såsom foldrar, skyltar, hemsida.

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Grollegrund ligger utanför Domsten norr om Helsingborg. Bottenarna varierar från grunda meterdjupa bottenar närmast land över ett större hårbottenområde mellan 3 och 10 meters djup till en djupbrant och mjukbottenar ner till 45 meters djup. Detta är den yttre delen av djuprännen Öretvisten. Öretvisten står i förbindelse med Kattegatts salta bottenvatten. De djupa bottenarna under 25 meters djup påverkas därför inte i större grad av det bräckta ovanliggande Östersjövattnet. Både salthalt och temperatur är relativt stabila på större djup. Det ovanliggande vattnet är däremot utsatt för stora variationer i temperatur och salthalt. Ytströmmarna är särskilt starka och kommer företrädesvis från söder. En strömhastighet på mer än 3 knop är inte ovanlig.

Bottenförhållandena i området är mycket heterogena och består till stora delar av grova substrat och hård botten ner till ca 20 meter djup medan djupområdet varierar från grovsand till finare lerfraktioner. Ställvis finns även både sten och skal på sedimentytan. De grunda bottenarna får i huvudsak betraktas som kraftigt

vågexponerade men smärre delvis skyddade lägen finns vid stenrev vid södra delen av Domsten och vid Hittarpsrevet.

Kännetecknande egenskaper för områdets flora och fauna

Karaktärgivande för Grollegrund är en varierande och artrik flora av såväl stora som små alger, som i sin tur ger goda betingelser för en rad andra organismer, såsom kräftdjur, blötdjur och fisk.

Evertebratfaunan är mycket rik och varierad. I vegetationsområdena återfinns bland annat ett stort antal arter av polypdjur, mossdjur, kräftdjur och blötdjur, varav vissa förekommer i höga individtätheter. Mossdjursfaunan kan betraktas som mycket rik för Öresund. Ställvis förekommer smärre blåmusselbankar. På mjukbottenarna dominerar ormstjärnan *Amphiura filiformis*. En rödlistad ormstjärna, *Ophiura robusta*, påträffades 2006 men har dock minskat markant. Detsamma gäller märkräften *Haploops*, som har angetts från området under 1900-talet, men som helt saknades vid provtagningarna 2006. Området kring Grollegrund utgör dessutom utbredningsgräns för ett antal arter. Således påträffas exempelvis sjöborren *Brissopsis lyrifera* som är vanlig förekommande i Kattegatt men ovanlig i Öresund.

Fiskfaunan är artrik och utmärks bl.a. av småfläckig rödhaj och torsk, båda är arter som är eller har varit föremål för rödlistning i ArtDatabanken. Mycket tyder dessutom på att området utgör en viktig lek- och uppväxtlokal för båda dessa arter.

En närmare beskrivning av växt- och djurlivet i Grollegrund återfinns i bifogad skötselplan.

Friluftsliv och tillgänglighet

Det avsedda området är utpekad som riksintresseområde för friluftsliv MB 3 Kap 6 §. Området utnyttjas idag för fritidsfisket samt för provtagning som utförs av Köpenhamns Universitet och Helsingborgs Miljöförvaltning och som studieplats. Sportdykning avrådes dock med tanke på de starka strömmarna. Området nås via hamnen i Domsten. Ett par mindre vattendrag mynnar i anslutning till området (Niagarabäcken, Kristinelundsbäcken).

Skäl för beslutet

Bildandet av Grollegrunds naturreservat stämmer väl överens med kommunens miljöprogram och översiktsplan. Förslaget överensstämmer också mycket väl med såväl nationella som regionala miljömål. I dagsläget finns flera hot, främst exploatering och olaglig trålning samt försämrad vattenkvalitet i övrigt (exempelvis övergödning och syrebrist).

Tidigare kommunala ställningstaganden

I miljöprogrammet 2011-2015 beskrivs Helsingborgs lokala miljömål. Det lokala miljömålet 18b, under det övergripande målet *Hållbar planering och skötsel*, lyder "senast 2012 ska det marina området Grollegrund utgöra naturreservat". En tydlig koppling finns till de nationella resp. regionala miljömålen *Hav i balans samt levande*

kust och skärgård och *Ett rikt växt och djurliv*. För Skåne finns inom det förstnämnda målet flera delmål, bl.a. beträffande skyddsvärda marina miljöer, uttag/återväxt samt utsläpp av olja och kemikalier. Länsstyrelsen konstaterar i sin årsrapport 2010 (Miljötillståndet i Skåne) att skydd inte räcker; endast en handfull av de befintliga reservaten i praktiken skyddar den marina miljön, varför möjligheten att inrätta områden med fiskeförbud måste utredas.

Inrättandet av Grollegrunds naturreservat kommer även att säkerställa området som referensområde för framtida undersökningar i Öresund.

I **översiktsplanen** för Helsingborg, antagen 2010, är en av utvecklingsprinciperna *Utveckling och skydd av natur- och vattenområden*. Som riktlinje anges att "skydda Grollegrund som marint naturreservat". Redan i föregående ÖP (2002) lyftes Grollegrund fram som en skyddsvärd miljö; "Alla grunda vattenområden ner till 10 meters djup är av stor betydelse för växt- och djurliv och är därför utpekade som ekologiskt känsliga områden enligt MB 3 kap 3§".

Helsingborgs Naturvårdsplan (antagen av kommunfullmäktige 1992-09-01) pekar ut området som särskilt ekologiskt känsligt (MB 3 kap 3 §) och föreslår det som marint naturreservat.

Det avsedda området är utpekade som **riksintresseområde för friluftsliv** enligt MB 3 Kap 6 §. Norr och söder om Domsten omfattas kustlinjen av **riksintresse för naturvård**, MB 3 Kap 6 §.

Mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen eller yrkesfisket eller för vattenbruk skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande. Grollegrunds nordvästra hörn ligger inom **riksintresse för sjöfart**, MB 3 kap 8 §.

Åtgärdsplan för marina arter

En av de mest känsliga arterna är småfläckig rödhaj som befinner sig på sydgränsen av sitt utbredningsområde längs Västkusten. Arten har begränsad reproduktionsförmåga och kräver troligen ett särskilt slags habitat. Ett skydd av området säkerställer tillgång till detta. Fiske efter arten är förbjuden och bör beivras.

Även när det gäller tidigare vanliga evertebrater som *Haploops* och *Ophiura robusta* är det troligt att ett områdesskydd säkerställer möjligheten att arterna kan återkomma spontant.

Av ovan redovisade skäl och med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald i området och att bevara områdets värdefulla naturmiljöer samt för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter bör det angivna området avsättas som naturreservat.

Reservatsföreskrifter

För att trygga reservatet skall de föreskrifter gälla som anges nedan med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter med stöd av 7 Kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom området:

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att:

1. bedriva dumpning, invallning och täkt i alla former
2. borra, spränga, gräva, muddra, schakta, utfylla eller tippa
3. uppföra hamn, vågbrytare, pir eller anordna uppläggningsplats för farkoster
4. dra fram ledning eller rör
5. upplägga fartyg eller anlägga flytdockor
6. anlägga fisk-, mussel- eller algodling

B. Föreskrifter med stöd av 7 Kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken är skyldiga att tåla sådana intrång som utmärkning av reservatets gränser, anläggningar för friluftslivet samt övervakning enligt fastställd skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 7 Kap 30 § miljöbalken om ordningen och rätten att färdas inom och vistas i reservatet. Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och förordningar skall förbud gälla att:

1. förtöja och ankra farkost på annan plats än vid befintlig brygga, pir eller motsvarande anläggning
2. samla in djur eller växter, med undantag av fiske med spö eller garn
3. färdas i högre hastighet än 10 knop
4. anordna tävlingar för motordrivna farkoster eller träning därför
5. orsaka någon form av utsläpp
6. sprida dispergeringsmedel
7. plantera ut främmande djur- och växtarter

Dispens för vetenskaplig provtagning inom området kan medges av Miljönämnden i Helsingborg efter skriftlig ansökan. I ansökan skall anges provtagningsförfarande och provtagningens syfte. Efter provtagning skall artlista med uppskattade mängder av olika arter som erhållits snarast skickas till Miljönämnden.

I Sverige råder generellt förbud mot vattenskoter (Förordning 1993:1053 om användning av vattenskoter). Vattenskoter får enligt förordningen användas endast i allmän farled och i sådant vattenområde som är så starkt påverkat av annan mänsklig verksamhet att tillkommande buller och andra störningar från vattenskoteranvändning inte kan anses utgöra en betydande olägenhet.

Föreskrifterna under A och C ska inte utgöra hinder för åtgärder som erfordras för förvaltaren att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel. Föreskrifterna gäller inte insatser som berör räddningstjänsten, underhåll av sjösäkerhetsanordningar samt befintliga farleder, hamn, bryggor, kajer och ledningar med tillhörande anordningar. Ankring i farleden som görs av säkerhetsskäl är undantagen föreskrifterna.

Underhållsmuddring av Domstens hamn är undantagen föreskrifterna liksom dumpning av rena sandmassor från Domstens hamn på av miljöförvaltningen tidigare utsedd plats. Tillstånd för muddring och dumpning krävs dock av Länsstyrelsen.

D. Föreskrifter med stöd av 3§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. om skötselplan

Skötsel och miljöövervakning skall ske enligt detaljanvisningarna i skötselplanen, som fastställs av kommunen.

Förvaltningen av naturreservatet skall finansieras enligt den finansieringsplan som fogas till fastställd skötselplan.

Kommunen skall vara förvaltare av naturreservatet. Vid förvaltningen skall samråd fortlöpande ske med övriga berörda myndigheter och berörda sakägare.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Enligt 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildande av naturreservat. Skötselplanen för Grollegrunds naturreservatet fastställs vid beslut av kommunfullmäktiga